

บทที่ 4

ผลการวิจัยและการอภิปรายผล

4.1 ผลการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้เป็นการศึกษาผลของการให้คำปรึกษาแบบกลุ่มต่อพฤติกรรมการกล้าแสดงออกของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนสาธิตมหาวิทยาลัยขอนแก่น (มอดินแดง) กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการทดลอง มีจำนวน 16 คน โดยแบ่งออกเป็น 2 กลุ่ม คือ กลุ่มทดลอง หมายถึง กลุ่มที่ได้รับการให้คำปรึกษาแบบกลุ่มเพื่อพัฒนาพฤติกรรมการกล้าแสดงออก กลุ่มควบคุม หมายถึง กลุ่มที่ไม่ได้รับการให้คำปรึกษาแบบกลุ่มเพื่อพัฒนาพฤติกรรมการกล้าแสดงออก ผู้วิจัยจะได้นำเสนอผลของการวิเคราะห์ข้อมูล ตามลำดับดังนี้

4.1.1 ผลของการให้คำปรึกษาแบบกลุ่มที่มีต่อพฤติกรรมการกล้าแสดงออก

ผลการเปรียบเทียบคะแนนพฤติกรรมการกล้าแสดงออก ก่อนและหลังการให้คำปรึกษาแบบกลุ่ม ของนักเรียนที่ได้รับการให้คำปรึกษาแบบกลุ่มและนักเรียนที่ไม่ได้รับการให้คำปรึกษาแบบกลุ่ม ผู้วิจัยได้นำเสนอไว้ในตารางที่ 4.1

ตารางที่ 4.1 ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของคะแนนพฤติกรรมการกล้าแสดงออกก่อน และหลังการให้คำปรึกษาแบบกลุ่มของกลุ่มควบคุมและกลุ่มทดลอง และค่า t ที่ใช้ทดสอบความแตกต่างระหว่างค่าเฉลี่ยดังกล่าว

กลุ่มตัวอย่าง	จำนวนคน n	ก่อนการทดลอง		หลังการทดลอง		ค่า t
		$\bar{X}$	SD	$\bar{X}$	SD	
กลุ่มควบคุม	8	53.62	2.61	54.62	3.85	1.04
กลุ่มทดลอง	8	54.12	4.97	60.62	1.99	3.57*
ค่า t			0.25		3.91*	

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

จากตารางที่ 4.1 สามารถสรุปผลของการวิเคราะห์ข้อมูลได้ดังนี้

1. ค่าเฉลี่ยของคะแนนพฤติกรรมการกล้าแสดงออกก่อนการให้คำปรึกษาแบบกลุ่มของกลุ่มควบคุมและกลุ่มทดลองมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 53.62 และ 54.12 ตามลำดับ ซึ่งเมื่อทดสอบความแตกต่างระหว่างค่าเฉลี่ยดังกล่าวโดยการทดสอบค่า t (t -test) พบว่า ไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ

2. ค่าเฉลี่ยของคะแนนพฤติกรรมการกล้าแสดงออกหลังการให้คำปรึกษาแบบกลุ่มของกลุ่มควบคุมและกลุ่มทดลองมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 54.62 และ 60.62 ตามลำดับ ซึ่งเมื่อทดสอบความแตกต่างระหว่างค่าเฉลี่ยดังกล่าว โดยการทดสอบค่า t (t -test) พบว่า กลุ่มทดลองมีค่าเฉลี่ยของคะแนนพฤติกรรมการกล้าแสดงออกสูงกว่ากลุ่มควบคุม อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

3. ค่าเฉลี่ยของคะแนนพฤติกรรมการกล้าแสดงออกของกลุ่มควบคุมก่อนและหลังการให้คำปรึกษาแบบกลุ่ม มีค่าเฉลี่ย 53.62 และ 54.62 ตามลำดับ ซึ่งเมื่อทดสอบความแตกต่างระหว่างค่าเฉลี่ยดังกล่าวโดยการทดสอบค่า t (t -test) พบว่า ไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ

4. ค่าเฉลี่ยของคะแนนพฤติกรรมการกล้าแสดงออกของกลุ่มทดลองก่อนและหลังการให้คำปรึกษาแบบกลุ่ม มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 54.12 และ 60.62 ตามลำดับ ซึ่งเมื่อทดสอบความแตกต่างของค่าเฉลี่ยดังกล่าว โดยการทดสอบค่าที (t-test) พบว่า หลังการให้คำปรึกษาแบบกลุ่ม กลุ่มทดลองมีค่าเฉลี่ยของคะแนนพฤติกรรมการกล้าแสดงออกสูงกว่าก่อนการให้คำปรึกษาแบบกลุ่มอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

เพื่อให้เห็นภาพการเพิ่มขึ้นของค่าพฤติกรรมการกล้าแสดงออกอย่างชัดเจน ในกลุ่มทดลองระหว่างก่อนและหลังการทดลองให้คำปรึกษาแบบกลุ่ม ผู้วิจัยจึงได้เปรียบเทียบคะแนนพฤติกรรมการกล้าแสดงออกโดยแยกเป็นรายด้าน ดังแสดงไว้ในตารางที่ 4.2

ตารางที่ 4.2 ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของคะแนนพฤติกรรมการกล้าแสดงออก
เป็นรายด้าน ก่อนและหลังการให้คำปรึกษาแบบกลุ่มของกลุ่มทดลอง และค่า t
ที่ใช้ทดสอบความแตกต่างระหว่างค่าเฉลี่ยดังกล่าว

พฤติกรรมการกล้าแสดงออก	ก่อนการทดลอง		หลังการทดลอง		ค่า t
	$\bar{X}$	SD	$\bar{X}$	SD	
ด้านการริเริ่มกล่าวคำทักทาย	6.50	1.41	7.12	0.83	1.26
ด้านการมีส่วนร่วมในการสนทนา	6.75	1.98	7.25	1.16	1.18
ด้านการกล่าวคำชมเชย	5.75	1.16	6.87	0.83	1.76
ด้านการยอมรับคำชมเชย	6.25	1.03	7.75	0.88	2.16
ด้านการพูดและแสดงความคิดเห็นส่วนตัว	5.50	0.75	6.37	0.74	1.82
ด้านการกล่าวคำวิจารณ์	6.37	1.30	7.75	0.88	2.58*
ด้านการยอมรับคำวิจารณ์	5.75	1.90	5.38	1.06	0.20
ด้านการปฏิเสธที่จะทำตามคำขอร้องที่ไม่มีเหตุผล	6.25	1.28	5.25	1.16	2.00
ด้านการพูดถึงสิทธิอันพึงมีพึงได้ ไม่ละเมิดสิทธิผู้อื่น	5.00	1.06	7.37	0.91	3.08*

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

จากตารางที่ 4.2 สามารถสรุปผลการวิเคราะห์ข้อมูลได้ดังนี้

1. ค่าเฉลี่ยของคะแนนพฤติกรรมการกล้าแสดงออกในแต่ละด้านของกลุ่มทดลอง เมื่อมีการทดสอบความแตกต่างระหว่างค่าเฉลี่ยดังกล่าว โดยการทดสอบค่าที (t-test) พบว่า หลังการให้คำปรึกษามีค่าเฉลี่ยของคะแนนพฤติกรรมการกล้าแสดงออกสูงกว่าก่อนการให้คำปรึกษาแบบกลุ่ม อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 อยู่ 2 ด้านคือ ด้านการกล่าวคำวิจารณ์ และด้านการพูดถึงสิทธิอันพึงมีพึงได้โดยไม่ละเมิดสิทธิผู้อื่น

2. ค่าเฉลี่ยของคะแนนพฤติกรรมการกล้าแสดงออกในแต่ละด้านของกลุ่มทดลอง เมื่อมีการทดสอบความแตกต่างระหว่างค่าเฉลี่ยดังกล่าว โดยการทดสอบค่าที (t-test) พบว่า ก่อนและหลังการให้คำปรึกษาแบบกลุ่ม มีพฤติกรรมการกล้าแสดงออกไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ มี 5 ด้าน คือ ด้านการริเริ่มกล่าวคำทักทาย ด้านการมีส่วนร่วมในการสนทนา ด้านการกล่าวคำชมเชย ด้านการยอมรับคำชมเชย และด้านการพูดและแสดงความคิดเห็นส่วนตัวที่มีค่าเฉลี่ยของคะแนนพฤติกรรมการกล้าแสดงออกเพิ่มขึ้น และมี 2 ด้านคือ ด้านการยอมรับคำวิจารณ์และด้านการปฏิเสธที่จะทำตามคำขอร้องที่ไม่มีเหตุผล ที่มีค่าเฉลี่ยของคะแนนพฤติกรรมการกล้าแสดงออกลดลง

4.1.2 การเปรียบเทียบคะแนนความก้าวหน้า (Gain Score) ของคะแนนพฤติกรรมการกล้าแสดงออก ระหว่างกลุ่มควบคุมและกลุ่มทดลอง

นอกเหนือจากการนำเสนอค่าเฉลี่ยของคะแนนพฤติกรรมการกล้าแสดงออก ก่อนและหลังการให้คำปรึกษาแบบกลุ่มของกลุ่มทดลอง โดยรวมและคะแนนพฤติกรรมการกล้าแสดงออกในแต่ละด้านแล้ว ผู้วิจัยยังได้นำเสนอค่าเฉลี่ยของคะแนนพฤติกรรมการกล้าแสดงออกของคะแนนความก้าวหน้า (Gain Score) ในรูปของค่าสถิติพื้นฐาน ($\bar{X}$, SD) รวมทั้งค่า t ที่ใช้ทดสอบความแตกต่างของค่าเฉลี่ยดังกล่าว ระหว่างกลุ่มควบคุมและกลุ่มทดลอง ดังแสดงในตารางที่ 4.3

ตารางที่ 4.3 ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของคะแนนความก้าวหน้า (Gain Score) ของกลุ่มควบคุมและกลุ่มทดลองและค่า t ที่ใช้ทดสอบความแตกต่างระหว่างค่าเฉลี่ยดังกล่าว

กลุ่มตัวอย่าง	จำนวนคน n	ค่าเฉลี่ย $\bar{X}$	ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน SD	ค่า t
กลุ่มควบคุม	8	1.00	2.72	2.67*
กลุ่มทดลอง	8	6.50	5.15	

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

จากตารางที่ 4.3 แสดงให้เห็นถึงค่าเฉลี่ยของคะแนนความก้าวหน้า (Gain Score) ของพฤติกรรมการกล้าแสดงออกระหว่างกลุ่มควบคุมและกลุ่มทดลอง ซึ่งมีค่าเท่ากับ 1.00 และ 6.50 ตามลำดับ และเมื่อทดสอบความแตกต่างระหว่างค่าเฉลี่ยดังกล่าวโดยการทดสอบค่า t (t-test) พบว่า แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 โดยกลุ่มทดลองมีค่าเฉลี่ยของคะแนนความก้าวหน้า (Gain Score) ของพฤติกรรมการกล้าแสดงออกสูงกว่ากลุ่มควบคุม

4.1.3 การเปรียบเทียบคะแนนพฤติกรรมการกล้าแสดงออกเป็นรายด้าน

ผลการเปรียบเทียบคะแนนพฤติกรรมการกล้าแสดงออกแต่ละด้าน หลังการให้คำปรึกษาแบบกลุ่ม ของนักเรียนที่ไม่ได้รับการให้คำปรึกษาแบบกลุ่ม และนักเรียนที่ได้รับการให้คำปรึกษาแบบกลุ่ม ผู้วิจัยแสดงไว้ในตารางที่ 4.4

ตารางที่ 4.4 ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของคะแนนพฤติกรรมการกล้าแสดงออก
เป็นรายด้าน หลังการให้คำปรึกษาแบบกลุ่มของกลุ่มควบคุมและกลุ่มทดลอง
และค่า t ที่ใช้ทดสอบความแตกต่างระหว่างค่าเฉลี่ยดังกล่าว

พฤติกรรมการกล้าแสดงออก	กลุ่มควบคุม		กลุ่มทดลอง		ค่า t
	$\bar{X}$	SD	$\bar{X}$	SD	
ด้านการริเริ่มกล้าหาญ	6.50	1.06	7.12	0.83	1.30
ด้านการมีส่วนร่วมในการสนทนา	6.37	1.30	7.25	1.16	1.42
ด้านการกล้าหาญ	6.00	0.92	6.87	0.83	1.99
ด้านการยอมรับคำชมเชย	6.62	1.06	7.75	0.88	2.28
ด้านการพูดและแสดงความคิดเห็นส่วนตัว	7.25	1.48	6.37	0.74	1.49
ด้านการกล้าหาญวิจารณ์	5.37	1.30	7.75	0.88	4.26*
ด้านการยอมรับคำวิจารณ์	6.63	1.06	5.38	1.06	2.36*
ด้านการปฏิเสธที่จะทำตามคำขอร้องที่ไม่มีเหตุผล	4.50	1.19	5.25	1.16	1.27
ด้านการพูดถึงสิทธิอันพึงมีพึงได้ ไม่ละเมิดสิทธิผู้อื่น	5.37	1.59	7.37	0.91	3.07*

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

จากตารางที่ 4.4 สามารถสรุปการวิเคราะห์ข้อมูลได้ดังนี้

1. ค่าเฉลี่ยของคะแนนพฤติกรรมมารการกล้าแสดงออกหลังการให้คำปรึกษาแบบกลุ่ม ของกลุ่มควบคุมและกลุ่มทดลอง เมื่อทดสอบด้วยค่าที (t-test) พบว่ามีคะแนนพฤติกรรมมารการกล้าแสดงออกที่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 โดยสูงขึ้น 2 ด้าน คือ ด้านการกล้าคำวิจารณ์ และด้านการพูดถึงสิทธิอันพึงมีพึงได้ โดยไม่ละเมิดสิทธิของผู้อื่น และลดลง 1 ด้าน คือ ด้านการยอมรับคำวิจารณ์

2. ค่าเฉลี่ยของคะแนนพฤติกรรมมารการกล้าแสดงออกทั้งในกลุ่มควบคุมและกลุ่มทดลอง หลังการทดลองให้คำปรึกษาแบบกลุ่ม เมื่อทดสอบด้วยค่าที (t-test) แล้ว พบว่า มีคะแนนพฤติกรรมมารการกล้าแสดงออก 6 ด้าน คือ ด้านการริเริ่มกล่าวคำทักทาย ด้านการมีส่วนร่วมในการสนทนา ด้านการกล่าวคำชมเชย ด้านการยอมรับคำชมเชย ด้านการพูดและแสดงความคิดเห็นส่วนตัว และด้านการปฏิเสธที่จะทำตามคำขอร้องที่ไม่มีเหตุผล ที่ไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ

4.2 การอภิปรายผล

จากผลการวิจัยครั้งนี้ สามารถอภิปรายผลตามสมมติฐานที่ตั้งไว้ได้ดังต่อไปนี้

สมมติฐานข้อที่ 1 นักเรียนที่ได้รับการให้คำปรึกษาแบบกลุ่ม มีคะแนนพฤติกรรมมารการกล้าแสดงออกสูงกว่าก่อนได้รับการให้คำปรึกษาแบบกลุ่ม

ผลการศึกษาครั้งนี้พบว่า นักเรียนที่ได้รับการให้คำปรึกษาแบบกลุ่ม มีคะแนนพฤติกรรมมารการกล้าแสดงออกสูงกว่าก่อนได้รับการให้คำปรึกษาแบบกลุ่ม อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 (ตารางที่ 4.1) ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐานการวิจัยครั้งนี้และสอดคล้องกับผลการวิจัยของ อารมณ์มหาคำ (2525) ที่ได้ศึกษาผลการให้คำปรึกษาแบบกลุ่มต่อการปรับพฤติกรรมไม่กล้าแสดงออก พบว่า นักเรียนที่ได้รับการให้คำปรึกษาแบบกลุ่ม มีพฤติกรรมมารการไม่กล้าแสดงออกน้อยกว่านักเรียนที่ไม่ได้รับการให้คำปรึกษาแบบกลุ่ม

จากผลการวิจัยสามารถอธิบายเพิ่มเติมได้ว่า การให้คำปรึกษาแบบกลุ่มเปิดโอกาสให้นักเรียนกล้าที่จะเปิดเผยถึงความรู้สึกหรือปัญหาที่กำลังเผชิญอยู่ และสามารถแสดงความคิดเห็นในการแก้ไขปัญหาของตนเองต่อเพื่อนร่วมกลุ่ม ภายใต้บรรยากาศที่เกิดจากสัมพันธภาพอันดีภายในกลุ่ม ซึ่งอาจกล่าวได้ว่า การให้คำปรึกษาแบบกลุ่มทำให้สมาชิกกลุ่มเกิดการยอมรับความจริง และ

ยอมรับคำวิจารณ์ของผู้อื่นที่มีต่อตนเองเพื่อให้รู้จักตนเองมากขึ้น รวมทั้งสามารถเข้าใจผู้อื่นตลอดจนความคิดเห็นของผู้อื่น เห็นช่องทางในการแก้ไขปัญห (วัชรวิ ทรัพย์มี, 2533) นอกจากนี้ การที่นักเรียนได้รับการให้คำปรึกษาแบบกลุ่มเพื่อพัฒนาพฤติกรรมการกล้าแสดงออกอาจจะช่วยให้นักเรียนที่ไม่กล้าแสดงออกได้ทราบถึงประโยชน์และวิธีการแสดงพฤติกรรมการกล้าแสดงออกที่ถูกต้องเหมาะสม พร้อมทั้งได้มีการฝึกแสดงพฤติกรรมการกล้าแสดงออกโดยมีเพื่อนในกลุ่มและครูเป็นกำลังใจ คอยเสนอแนะ จึงทำให้นักเรียนในกลุ่มเห็นประโยชน์และความจำเป็นของพฤติกรรมการกล้าแสดงออก และมีความมั่นใจในตนเองมากยิ่งขึ้น ที่จะแสดงพฤติกรรมการกล้าแสดงออกอย่างเหมาะสม

สมมติฐานข้อที่ 2 นักเรียนที่ได้รับการให้คำปรึกษาแบบกลุ่มมีคะแนนพฤติกรรมการกล้าแสดงออกสูงกว่านักเรียนที่ไม่ได้รับการให้คำปรึกษาแบบกลุ่ม

ผลการศึกษาพบว่า นักเรียนที่ได้รับการให้คำปรึกษาแบบกลุ่มมีคะแนนพฤติกรรมการกล้าแสดงออกสูงกว่านักเรียนที่ไม่ได้รับการให้คำปรึกษาแบบกลุ่ม อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 (ตารางที่ 4.3) ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐานการวิจัยครั้งนี้และสอดคล้องกับผลการวิจัยของ Pentz (1980) ที่ได้ศึกษาการฝึกการกล้าแสดงออกกับเด็กวัยรุ่นที่ไม่กล้าแสดงออกและเด็กวัยรุ่นก้าวร้าว ผลการศึกษา พบว่า นักเรียนที่ได้รับการฝึกการกล้าแสดงออกมีพฤติกรรมการไม่กล้าแสดงออกและก้าวร้าวลดลง ซึ่งในการให้คำปรึกษาแบบกลุ่มเพื่อพัฒนาพฤติกรรมการกล้าแสดงออกครั้งนี้ การฝึกการกล้าแสดงออกก็เป็นส่วนหนึ่งในกิจกรรมที่ใช้ในการให้คำปรึกษาแบบกลุ่มด้วยเช่นกัน

สมมติฐานข้อที่ 3 นักเรียนที่ได้รับการให้คำปรึกษาแบบกลุ่มมีคะแนนพฤติกรรมการกล้าแสดงออกแต่ละด้านสูงกว่านักเรียนที่ไม่ได้รับการให้คำปรึกษาแบบกลุ่ม

จากผลการวิจัยครั้งนี้สนับสนุนสมมติฐานที่ตั้งไว้เพียง 2 ด้าน คือ ด้านการกล่าวคำวิจารณ์ และด้านการพูดถึงสิทธิอันพึงมีพึงได้โดยไม่ละเมิดสิทธิของผู้อื่น ซึ่งพบว่านักเรียนที่ได้รับการให้คำปรึกษาแบบกลุ่มมีพฤติกรรมการกล้าแสดงออก 2 ด้านที่สูงกว่านักเรียนที่ไม่ได้รับการให้คำปรึกษาแบบกลุ่ม อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 (ตารางที่ 4.4) จะเห็นได้ว่าการให้คำปรึกษาแบบกลุ่มเป็นการช่วยเหลือให้กับบุคคลได้เรียนรู้และเข้าใจตนเอง ได้นำข้อคิดที่ได้จากกลุ่มไปเป็นแนวทางในการแก้ไขปัญหจากประสบการณ์จริง และให้สมาชิกกลุ่มเกิดการยอมรับตนเอง พัฒนาตนเองได้ดีขึ้น (Ohlsen, 1983) จึงทำให้สมาชิกกลุ่มมีคะแนนพฤติกรรมการกล้าแสดงออกใน 2 ด้านนี้เพิ่มขึ้นเพื่อเป็นการป้องกันมิให้บุคคลอื่นมาก้าวร้าวสิทธิของตนเองซึ่งสอดคล้องกับความเห็น

ของ ละเอียต ชูประยูร (2521) ที่ว่าพฤติกรรมการกล้าแสดงออก เป็นการแสดงออกของความรู้สึกนึกคิดและอารมณ์ของบุคคลตามลัทธิต่อบุคคลอื่น และเป็นการแสดงออกที่สังคมยอมรับ เช่น การกล้าแสดงความคิดเห็นวิพากษ์วิจารณ์ตลอดจนการแสดงความคิดเห็นต่อบุคคลอื่น

ส่วนพฤติกรรมการกล้าแสดงออกในแต่ละด้านที่สูงขึ้นแต่ไม่มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ซึ่งไม่สอดคล้องกับสมมติฐานที่ตั้งไว้ 5 ด้าน คือ ด้านการริเริ่มกล่าวคำทักทาย ด้านการมีส่วนร่วมในการสนทนา ด้านการกล่าวคำชมเชย ด้านการยอมรับคำชมเชย และด้านการปฏิเสธที่จะทำตามคำขอร้องที่ไม่มีเหตุผล ทั้งนี้อาจจะเป็นเพราะเมื่อนักเรียนได้ฝึกพฤติกรรมการกล้าแสดงออกที่ถูกต้องที่เกิดจากการเข้ารับการให้คำปรึกษาแบบกลุ่มแล้วความวิตกกังวลก็จะถูกขจัดออกไป ทำให้สามารถแสดงความรู้สึกต่าง ๆ ที่มีต่อผู้อื่นได้อย่างเหมาะสมรวมถึงการแสดงออกด้วยความเป็นมิตร ความรักใคร่ชื่นชมยินดีและความรู้สึกอื่น ๆ (Wolpe, 1982) ซึ่งพฤติกรรมดังกล่าวก็เป็นพฤติกรรมการกล้าแสดงออกขั้นพื้นฐานการที่จะมีการปรับเปลี่ยนพฤติกรรมเหล่านี้ต้องอาศัยระยะเวลาพอสมควร Trozter, (1977) ได้กล่าวไว้ว่า ถึงอย่างไรแนวโน้มของการให้คำปรึกษาแบบกลุ่มก็สามารถที่เพิ่มให้บุคคลมีพฤติกรรมการกล้าแสดงออกสูงขึ้น ซึ่งจากผลการวิจัยในครั้งนี้ก็นำนักเรียนได้เข้ารับการให้คำปรึกษาแบบกลุ่มในจำนวนครั้งที่เพิ่มขึ้นรวมทั้งนำแนวทางการแสดงพฤติกรรมการกล้าแสดงออกไปลองปฏิบัติในสถานการณ์จริงบ่อยครั้งและเป็นเวลานานก็อาจจะส่งผลต่อการปรับเปลี่ยนพฤติกรรมการกล้าแสดงออกให้มีพฤติกรรมที่เหมาะสมมากขึ้น

สำหรับพฤติกรรมการกล้าแสดงออกด้านที่ไม่สนับสนุนสมมติฐานที่ตั้งไว้คือ ด้านการยอมรับคำวิจารณ์ กล่าวคือ เมื่อนักเรียนได้รับการให้คำปรึกษาแบบกลุ่มแล้ว นักเรียนมีคะแนนพฤติกรรมการกล้าแสดงออกลดลงอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ซึ่งจากการสัมภาษณ์และสังเกตพฤติกรรมของนักเรียนและสอบถามจากอาจารย์ประจำชั้นและประจำวิชาพบว่า นักเรียนที่เข้ามารับการให้คำปรึกษาจะมีปัญหาในการติดต่อกับผู้อื่นโดยขาดคุณลักษณะของความเปิดเผย ตรงไปตรงมา ทำให้เกิดความกลัวและไม่ยอมรับคำวิจารณ์ของเพื่อน ๆ ซึ่งตรงกับที่ Fensterheim and Baer (1975) กล่าวว่าไว้ ผู้ที่ไม่กล้าแสดงออกจะมีปัญหาในการที่ถูกสกัดกั้นด้วยเหตุผลเฉพาะบางอย่างที่ตนรู้สึกว่า ตนควรทำอะไรและมีความสามารถในการทำสิ่งนั้นด้วย แต่เนื่องจากความกลัวบางอย่างมายัยั้งไม่ให้ทำสิ่งนั้น เช่น กลัวถูกทำโทษ กลัวความโกรธ และกลัวถูกวิพากษ์วิจารณ์ อีกทั้งกระบวนการให้คำปรึกษาแบบกลุ่มอาจจะต้องใช้เวลาในการเปิดโอกาสให้นักเรียนได้นำไปทดลองปฏิบัติตั้งความเห็นของ Lazarus (1975) ที่ว่าบุคคลที่มีพฤติกรรมไม่กล้าแสดงออก เนื่องจาก

ไม่สามารถรักษาสติของตนเองเอาไว้ได้เพราะปราศจากเสรีภาพทางอารมณ์ ซึ่งทำให้รู้สึกอึดอัดและหวาดหวั่น เพราะเกิดจากการปลูกฝังความคิดตั้งแต่เด็ก ๆ ดังนั้น การที่จะให้พฤติกรรม การกล้าแสดงออกในด้านการยอมรับคำวิจารณ์ได้นั้นควรที่จะได้รับการสนับสนุนจากผู้ปกครอง อาจารย์และเพื่อน ๆ จึงจะสามารถทำให้นักเรียนเกิดการรักษาสติของตนเองโดยไม่ละเมิดสิทธิผู้อื่น

ส่วนพฤติกรรม การกล้าแสดงออกด้านการพูดแสดงความคิดเห็นส่วนตัวนั้น หลังจากนักเรียน ได้รับการให้คำปรึกษาแบบกลุ่มแล้ว ปรากฏว่า คะแนนพฤติกรรม การกล้าแสดงออกลดลงอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ ทั้งนี้เนื่องจากสังคมไทยจะอบรมสั่งสอนให้เด็กมีความเคารพนบอบ และหลีกเลี่ยงข้อขัดแย้งระหว่างบุคคลในสังคม การแสดงออกของบุคคลจึงดำเนินไปตามหลาย ๆ สิ่ง โดยหลีกเลี่ยงที่จะแสดงความคิดเห็นส่วนตัว (ศิริพรรณ วิวัฒน์สร และคณะ, 2526) ซึ่งสอดคล้องกับการศึกษาของ ลักขณา ธรรมไพโรจน์ (2524) ที่ว่าบุคคลที่มีพฤติกรรมไม่กล้าแสดงออกจะมีความลำบากใจในการแสดงความรู้สึกนึกคิดและอารมณ์รวมถึงความคิดเห็นต่าง ๆ ของตน โดยเมื่อเกิดปัญหายุ่งยากใจแล้วมักจะแยกตัวเองจากเหตุการณ์และสิ่งแวดล้อม ทำให้มีความไม่เอียงที่จะอยู่ในโลกของความฝัน ซึ่งการพูดแสดงความคิดเห็นส่วนตัวนั้น ต้องใช้เวลาในการปรับเปลี่ยนพฤติกรรม จึงจะสามารถทำบุคคลนั้นมีพฤติกรรม การกล้าแสดงออกในด้านการพูดแสดงความคิดเห็นส่วนตัวสูงขึ้น

การศึกษาวิจัยครั้งนี้สรุปได้ว่า การที่นักเรียนได้เข้ามารับการให้คำปรึกษาแบบกลุ่ม ทำให้มีพฤติกรรม การกล้าแสดงออกมากขึ้น ซึ่งพฤติกรรม การกล้าแสดงออกเป็นการแสดงพฤติกรรมที่ตนต้องการออกไป และถ้าบุคคลนั้นไม่กล้าแสดงออกก็จะทำให้เกิดปัญหาของการปรับตัว ทำให้เกิดความวิตกกังวล ซึ่งก่อให้เกิดผลเสียต่อสุขภาพจิต และทำให้บุคลิกภาพของตนเสียไปด้วย (ละเอียด ชูประยูร, 2533) นักเรียนที่มารับการให้คำปรึกษาแบบกลุ่มในครั้งนี้ได้เกิดเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมต่าง ๆ ไปจากเดิมมีเสรีภาพทางความคิดมากขึ้น ได้แลกเปลี่ยนความคิดเห็นซึ่งกันและกัน อีกทั้งได้รู้จักการสร้างสัมพันธภาพกับผู้อื่นและได้รับการยอมรับจากกลุ่ม ทำให้เกิดความเชื่อมั่นที่จะแสดงพฤติกรรมต่าง ๆ ที่เหมาะสมเพื่อดำเนินชีวิตในสังคมต่อไป